

Шепіда І.М., Бургаз О.А., к.геогр.н., доц.
Одеський державний екологічний університет
ПРОБЛЕМИ СЕРТИФІКАЦІЇ В ЕКОЛОГІЇ

У сучасному ринковому середовищі відбувається постійне розширення ринків збуту для максимального задоволення потреб споживачів. Пропагуючи нові продукти і розширюючи спектр послуг, ринок не несе відповідальності за надмірне використання природних ресурсів та забруднення довкілля.

Одним з інструментів державної екологічної політики, дієвим елементом екологічного управління, а також адміністративно-правовим засобом механізму охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки є екологічна сертифікація

Екологічна сертифікація – це добровільна форма гігієнічного тестування та висновку про можливість віднесення продукції до екологічно чистої. У разі позитивного результату визначається рівень екологічної чистоти та видається сертифікат, який надає право на рекламу продукції як екологічно чистої.

У світовій практиці екологічну сертифікацію почали впроваджувати з 1992 року на основі Директиви ЄС «Про екологічні знаки», стандарту DS7750 «Система екологічного управління», а також міжнародних стандартів ISO серії 9000 і 14000. За інформацією ISO, сьогодні в світі сертифіковані 111 тисяч систем екологічного управління. Світовими лідерами у впровадженнях систем екологічного контролю є Японія, Китай, Іспанія, Велика Британія, Італія, США, Німеччина.

Українська система екологічної сертифікації та маркування згідно з вимогами зазначених стандартів почала розвиватися у 2003 році, але й досі в зацікавлених сторін виникають питання щодо основних засад її функціонування, методів оцінювання та критеріїв оцінки життєвого циклу, переваг, які надає така сертифікація, і як екологічне маркування впливає на конкурентоздатність.

За кількістю та темпами впровадження сертифікованих систем екологічного управління Україна відстає і посідає 54-

те місце в світі і 27-ме – в Європі. Сьогодні в Україні нараховують більше 1600 підприємств, що отримали сертифікати на систему управління якістю. Лише близько 20 товаровиробників отримали екологічний сертифікат за міжнародними екологічними критеріями, відповідно до вимог ISO14000. Враховуючи те, що екологічна сертифікація здійснюється добровільно, держава усіяко повинна сприяти розвитку, надаючи переваги такій продукції під час державної закупівлі, що дало б змогу сформувати ринок її постійного споживання. Такий механізм підтримки впроваджений в Німеччині, Чехії, Японії та інших країнах.

Низький рівень сертифікації систем екологічного управління та сертифікації продукції відповідно до європейських та міжнародних вимог обумовлюється такими чинниками:

- а) відсутністю екологічних пріоритетів в галузевих та регіональних програмах економічного розвитку;
- б) використанням застарілих стандартів, норм та правил;
- в) необхідністю удосконалення діючої системи акредитації органів сертифікації та стандартизації;
- г) недостатнім рівнем інформаційно-освітніх заходів щодо впровадження систем екологічної сертифікації продукції.

Механізми державної підтримки систем екологічного управління та сертифікації продукції відповідно до міжнародних вимог повинні визначити насамперед заходи з економічного мотивування підприємств і організацій до впровадження цих систем.

Виконання такої концепції сприятиме впровадженню новітніх технологій, раціональному використанню матеріальних, енергетичних та природних ресурсів, зменшенню забруднення довкілля, збалансованому розвитку економіки, підвищенню конкурентоспроможності вітчизняного виробника на міжнародному ринку.

Зростання кількісних показників, що характеризують сферу екологічної сертифікації продукції в державі призведе до позитивного впливу на рівень розвитку національного господарства.